

Laumanvartijat pitävät pedot loitolla myös pihoilta

TERHI TORIKKA

Suomalaisten asenteet suurpetojen määrän lisääntymiseen ovat hyvin vaihtelevia. Eniten pedoista on haittaa karjatiloiilla. Toisaalta Suomen susikannalla ei ole varaa pienentyä nykyisestä, sillä se on jo nykyisellään herkkä suguusiitokselle ja sen haittoille.

JÄMSÄ

Tämä ristiriitatilanne innoitti kotieläintieteen maisteri **Teet Otsavelin** tutkimaan laumanvartijakoirien käyttöä petovahinkojen ehkäisemiseksi Suomessa.

Otsavelin mukaan laumanvartijakoiria on muualla maailmassa käytetty karjan vartiointiin jo tuhansia vuosia.

”Rodut suojelevat itsenäisesti laumaa, vartio-ominaisuus on niille synnynnäistä”, Otsavelin sanoo. Samalla hän muistuttaa, että laumanvartija ei ole paimen.

”Paimenen ja vartijan toimintamallit ovat aivan erilaiset. Niiden on mahdollista toimia samassa laumassa, mutta yksi koira ei voi hoitaa kumpaakin tehtävää.”

Laumanvartijakoira suojelee niitä, joihin se pentuna leimautuu. Siksi esimerkiksi lehmien suojelijaksi kasvatettava pentu tulee totuttaa lehmien hajuun ja lehmiin mahdollisimman pian syntymän jälkeen.

”Myös lapsiin koira on hyvä totuttaa varhain”, Otsavelin lisää.

Hyvä vartija on rauhallinen

Otsavelin mukaan hyvä laumanvartija oleilee rauhallisesti vartioitavien eläinten luona poistumatta laitumelta ja häiritsemättä laumaa. Se terävöityy vasta, kun jotakin outoa ilmenee.

Tuolloinkaan se ei hyökkää suoraan tunkeilijan kimppuun.

”Fyysisiä kontakteja tulee todella harvoin, yleensä koirat hoitavat tilanteen keskustelemalla. Toiminta perustuu pelotevaikutukseen”, Otsavelin kertoo.

Hänen mukaansa on hyvä käytäntö pitää koira aidatulla alueella, jolloin sen on helppoa hahmottaa revierinsä ja pitää huolta laumasta sen sisällä.

”Aita on hyvä välissä, kun esimerkiksi susi ja vartija selvittelevät välejä”, Otsavelin lisää.

Hän suosittelee vartijakäyttöön kahta tai useampaa koiraalaidunta kohden.

”Kahdella on huomattavasti paremmat mahdollisuudet puolustautua esimerkiksi susilaumaa vastaan kuin yhdellä.”

Espanjanmastiffit Frodo (edessä) ja Traguade Abardio toimivat omistajiensa Sari Kotolan ja Harri Lavosen pihamaan vartijoina, karjaa niiden vastuulla ei ainakaan tällä hetkellä ole.

Suomen sudet ovat suuria

Otsavelin ei ole varma, pärjäisivätkö kaikki käytettävät laumanvartijarodut taistelutilanteissa suomalaiselle sudelle. Työhön soveltuminen on kuitenkin enemmän yksilö- kuin rotukohtaista.

”Pohjoisen sudet ovat haasteellisista olosuhteista johtuen jalostuneet varsin suuriksi. Laumanvartijoiden mahdollisuuksia niitä vastaan tutkitaan parhaillaan.”

Tähän mennessä yhdelläkään laumanvartijasta käytävällä suomalaisella karjatilalla ei ole tapahtunut petovahinkoja koiran ollessa töissä. Otsavelin tietojen mukaan laumanvartijakoiria käytetään tällä hetkellä Suomessa noin 40 tilalla.

Laumanvartijoiden suhtautuminen ohikulkijoihin huolettaa

Maremmano abruzzese-rotuinen Asta vartioi veljensä kanssa 80 lampaan katrasta Pukkilassa. Laumanvartijatapahtuman näyttelystä Astalle tarttui mukaan Pinja Valtosen pitemä pokaali. Marjo ja Tapio Valtosen ovat olleet tyytyväisiä vuosi sitten tehtyyn koirahankintaan.

monia koira harkitsevia. Otsavelin mukaan koiran omistaja pystyy vaikuttamaan siihen paljon.

”Pentu- ja nuoruusvaiheen ohjaus on erittäin tärkeää. Kun se tehdään huolella, koiraan voi luottaa.”

Otsavelin kertoo kunnollisen aidan olevan kätevä myös tältä kannalta.

”Kun vartija on aidatulla alueella ja paikalla on varoituskylltti, joka kertoo koiran tekevän työtään, ongelmat ohikulkijoiden kanssa on pyritty minimoimaan. Työskentelevät koirat osaavat yleensä myös arvioida vieraiden uhkaamattomuuden.”

Otsavelin luennoi laumanvartijakoira-tapahtumassa Jämsässä viime viikonloppuna. Hän tekee tutkimusta aiheesta eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa.

Vartijat ehkäisevät lammasvahingot

Pukkilalaisten **Marjo ja Tapio Valtosen** lammaslaumaa on vajaan vuoden vartioinut maremano abruzzese-sisaruspäri.

”Hankimme koirat, koska pihapiirissä liikkui ilveksiä ja susia. Halusimme ennaltaehkäistä vahingot”, Marjo Valtosen perustelee.

Vartijakoirat ovat Valtosten ensimmäiset.

”Olemme olleet positiivisesti yllättyneitä ja kaikki on sujunut hyvin.”

”Koirat hälyttävät hyvin mahdollisista vaaroista, eikä mitään ole ainakaan tällä välin sattunut.”

Myöskään alueella liikkuvien marjastajien ja sienestäjien kanssa ei ole ollut ongelmia.

”Koirat kyllä seurailevat heidän liikkeitään, mutta eivät käyttäydy uhkaavasti”, Valtosen kertovat.

Työkäyttö kiinnostaa maalla asuvia

Laumanvartijakoirat ovat suurpetojen yleistyttyä saaneet osakseen yhä laajempaa kiinnostusta.

”Harrastekoirina laumanvartijarotuisia on ollut runsaasti jo pitkään, mutta nykyisin työkäyttö kiinnostaa myös muita kuin karjatiloija. Moni syrjäisellä paikalla asuva haluaa pitää pedot poissa pihapiiristä ja saunapoluilta”, suurten laumanvartijarotujen yhdistyksen hallituksen jäsen **Johanna Sovijärvi** kertoo.

”Laumanvartijakoirien hankintaan on tullut myös enemmän realismia, kun tieto on lisääntynyt. Enää suurta vartiokoira ei hankinta kovin löyhin perustein”, Sovijärvi miettii.

TERHI TORIKKA